

TRACTATUS TERTIUS.

ex Aristotele 2.de generat.textu 64.ubi sic ait: *Futurus quis incedere, non incedet. Quia nimirum determinatio illa, quā quis volendo incedere, faciebat futuram deambulationem, vel mutatur à voluntate, vel impeditur ab alio, ne sortiatur suum effectum.* Idem docet S.Thomas 1.Perhierm.cap.8.lcet.13. & 1.p. quæst.16.art.3. & quæst.19.art.7. ad. 2. ubi haec scribit: *Deus aliquando pronuntiat aliquid futurum, secundum quod continetur in ordine causarum inferiorum, puta secundum dispositionem naturæ vel meritorum, quod tamen non sit, quia aliter est in causa superiori divina. Sicut cum Isaías prædictis Ezechia, Dispone domini tue, quia morieris tu, & non vives. Neque tunc ita evenit, quia ab aeterno aliter fuit in scientia & voluntate divina, quae immutabilis est.*

§. III.

Aliaratio fundamentalis.

26. Futurito conditionata transfert rē cui competit, à statu puræ possibilis, ad statum aliqualis futuritionis: Sed implicat rem transfire à statu puræ possibilis, ad statum aliqualis futuritionis, nisi medio divino decreto: Ergo illud debet præcedere futuritionem rerum conditionatam, & per consequens pro priori ad illud non possunt contingentia esse, nec cognosci à Deo ut conditionatè futura, per scientiam medianam. Major constat, futurum enim conditionatum mediat inter mcrè possibile & absolutè futurum, subindeque futurito conditionata non relinquit rem in statu pura possibilis, sed illam transfert ad statum aliqualis futuritionis. Minor verò probatur multipliciter: Primo quia transitus ille non competit rei ratione sui, sed dependenter ab influxu causa primæ: At hæc non agit nisi medio decreto: Ergo nequit intelligi transitus iste, nisi mediante decreto.

27. Secundò, futurito conditionata est aliquid realē & non merum ens rationis: Sed omnis realitas competens rebus, illis convenient dependenter à Deo, ut agente per intellectum & voluntatem, & consequenter medio decreto libero: Ergo futurito conditionata nequit competere rebus nisi dependenter à decreto, subindeque implicat rem transfire à statu meræ possibilis ad statum futuritionis conditionata, nisi illo mediante.

28. Tertiò, futurito conditionata dicit aliquam actualitatem, quam non dicit meræ possibilis, dicit enim ordinem ad existentiam ut habendam, si ponatur aliqua conditio, à quo præscindit id quod est purè possibile: At major illa actualitas, ordoque ille ad existentiam sub conditione habendum, non potest subterfugere divinam causalitatem; alioquin daretur gradus aliquis actualitatis & existentiae, qui à Deo ut primo ente & primo actu non procederet: Ergo debet à Deo ut prima causa procedere, mediante libero decreto suæ voluntatis.

29. Quartò, quod est futurito conditionatè respicere debet voluntatem divinam alio modo dispositam, quam si esset merè possibile: At quod est merè possibile respicere voluntatem divinam, ut omnino indifferentem & indeterminatam: Ergo quod est conditionatè futurum, illam respicere debet ut determinatam per aliquod liberum Dei decretum, non absolutum, sed conditionatum.

30. Quintò, conditionata futurito non convenit rei creatæ à seipso, sed per respectum ad causam primam: At non per respectum ad illam, ut præcisè potenter, cum ab illa sic considerata, sumatur solum ratio possibilis: Ergo per respe-

tum ad illam, ut determinatam per decretum.
31. Demum non minus dependent futura conditionata à decreto conditionato, quam absoluta ab absolu: Sed nihil potest transire à statu puræ possibilis, ad statum futuritionis absolutæ, nisi mediante decreto absolu: ut capite præcedenti conclusione quarta, quatuor rationibus demonstravimus: Ergo nec futura conditionata possunt transferri à statu mere possibilis, ad statum futuritionis conditionata, nisi mediante decreto conditionato.

32. Respondent primò Adversarij, hoc inter futura absolu & conditionata interesse discrimen, quod absolu dependent à decreto actuali & exercito, seu actu in Deo existente; conditionata verò non requirunt decretum actu existens in voluntate divina, sed tantum decretum quod esset, si ponetur conditio. Existentia enim causa (inquit) habere debet proportionem cum existentia effectus; unde sicut necessarium est ut effectui qui est, assignetur causa quæ pariter sit; ita sufficit si effectui qui est, assignetur causa quæ erit, & effectui qui esset, causa quæ esset. Quia ergo futura conditionata, nec sunt, nec erunt, sed solum essent, si conditio ponetur, satis est quod pro eis assignetur in Deo aliquod decretum quod esset, si ponetur conditio, subindeque non realiter sed objectivè tantum existens in Deo, pro illo priori quo cognoscit res conditionatè futuras per scientiam medianam.

33. Verùm hæc solutio & doctrina, quæ est præcipuum azylum & latibulum scientiæ mediæ, multipliciter confutari potest. In primis enim decretum illud, quod Adversarij dicunt objectivè existere in mente divina, pro illo priori quo cognoscit futura conditionata, non objectetur intellectui divino, ut merè possibile, cum à decreto purè possibili non sumatur denominatio futuri, sed tantum possibilis, in effectibus voluntatis divinæ; non objectetur etiam pro tunc ut futurum, cum repugnat Deum cognoscere sua decreta ut futura, ut cap. præcedenti §. 1. conclus. 2. contra Suarem ostendimus, & fatentur alij defensores scientiæ mediæ: Ergo pro illo priori objectetur intellectui divino, ut præsens & exercitè existens, cum inter possibile, futurum, & præsens, nullum detur medium; & consequenter, cum intellectus divinus sit omnino infallibilis, divinum decretum verè pro tunc est præsens & exercitè existens in Deo.

Secundò, rem esse futuram sub conditione, pro tunc futuritonis, est liberum Deo: Ergo pro illo tunc debet esse volitum ab ipso, & consequenter debet in illo esse decretum actuale & exercitum. Utraque consequentia patet, Antecedens verò constat ex eo quod nihil est necessarium respectu Dei, nisi essentia rerum, & illatum connexiones essentiales.

Tertiò, licet res possibilis non sit effectus existens de facto, sed tantum possibiliter, nihilominus tamen requirit essentialiter omnipotentiam, ut de facto existentem. Item futura absoluta non sunt actu, sed erunt in aliqua differentia temporis, & nihilominus requirunt in Deo aliquod decretum actuale & exercitum, ut fatentur Adversarij: Ergo quanvis effectus sub conditione futurus, non sit existens de facto, sed futurus sub conditione, nihilominus exposcit essentialiter decretum divinum exercitè existens in Deo.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Si non obstante quod res absolutè futura non existat, sed exitura sit, petit nihilominus decretum existens de

DESCIENTIA DEI.

55

§. IV.

Alia impugnatio scientia media, petita ex principiis Adversariorum.

36. Hoc argumentū potest sic breviter proponi: Non potest dari in Deo scientia media, si nullum possit dari instans, vel signum rationis, in quo rē contingentes & liberae sint prius cognoscibiles ut conditionate futuræ, quam ut future absolute: Sed ita res habet, juxta Adversariorum principia: Ergo juxta illa non potest dari in Deo scientia media. Major constat, scientia enim media, qua circa conditionata versatur, est prior scientiæ absolutorum, cùm, ut docent ejus defensores, Deum dirigit in suis decretis absolutis. Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Adversarij docent res contingentes & liberas, esse conditionatè futuras, in signo antecedenti divinum decretum, & ut tales à Deo cognosci per scientiam medianam; quia possunt de illis formari propositiones contradictoriae, quarum una debet esse determinatè vera, & altera falsa, & consequenter objectum illarum determinatè futurum vel non futurum. Vel ut alij volunt, quia in tali signo potest fieri suppositio eventus futuri, seu supponi quod res illa aliquando erit, si ponatur talis vel talis conditio: Atqui hæc duæ causæ seu probationes, pro veritate & futurione conditionatorum in signo antecedenti divinum decretum, militant etiam pro futuris absolutis; quia ex illis pariter formari possunt propositiones contradictoriae, & supponi quod aliquando erunt: quid ergo impediat, quin iure conditionatorum fruantur, illisque pariter competat determinata veritas objectiva & futurito, in illo signo antecedenti divinum decretum, in quo Adversarij constitunt in Deo scientiam medianam? Imo cum propositiones contradictoriae de conditionatis, componantur ex absolutis simplicibus, & qualibet pars sit aliquo modo prior toto, propositiones contradictoriae de futuris absolutis, prius debent esse vera & cognoscibiles à Deo, quam contradictiones de futuris conditionatis, subindeque earum objecta, nempe futura absoluta, prius habere rationem futuri, quam conditionata, & per consequens scientia absolutorum in Deo præcedere debet conditionatorum notitiam, si standum sit Adversariorum principiis. Unde P. Martinonus, novissimus Societatis scriptor hīc disp. 9. sect. 6. num. 53. sic discurrit: *Futura conditionata non minus vera sunt, quam ea que sunt contingentes absolute futura: Atqui contingentes sunt determinatae vera: Ergo futura conditionata, sunt similiter determinatae vera. Minor patet ex iam dictis: Major probatur. Quia non minus est contradictione præcisa & immediata inter duas propositiones, si Petrus ponatur in his circumstantiis, negabit Christum, & si ponatur in his circumstantiis, non negabit Christum, quam si inter duas: Petrus positus in his circumstantiis negabit Christum, & Petrus positus in his circumstantiis non negabit Christum: ubiquecumque autem est contradictione præcisa & immediata, unum extrellum est determinata seu distinctè falsum; & alterum est determinata seu distinctè verum; quare non minus in conditionata quam absolutè futuris, unum est verum determinata, & alterum falsum. Quibus verbis expresse docet, futura contingentia, tam absoluta, quam conditionata, esse determinatae vera, & cognoscibilia ab intellectu divino, in signo antecedenti decretum; imò ex veritate objectiva,*

E 4 quam

quam supponit inesse futuris absolutis ante decre-
tum, probat determinatam veritatem in condicio-
natis: Ergo ipsa Adversariorum principia penitus
evertunt scientiam medium.

37. Ex his intelliges, talem scientiam non esse ne-
cessariam ad dirigendum Deum in suis decretis ab-
solutis, ut docent ejus defensores; imò potius ad
hoc esse profus inutilem: cùm juxta illorum prin-
cipia, scientia conditionatorum non possit esse vel
concipi prius in Deo præscientiâ absolutorum, ut
jam ostendimus. Non potest etiam esse necessaria
vel utilis ad salvandam hominum libertatem,
cùm potius eam penitus destruat & evertat, si stan-
dum sit adversariorum principiis, quod dupli argumento
evinco. Primum est: Illa scientia tollit
libertatem, quae supponit res esse futuras, ex vi &
natura oppositionis contradictoriae. Atqui scientia
media hoc supponit: Ergo libertatem destruit.
Major constat, cùm enim oppositio contradic-
toria sit causa necessariae necessitatei absoluta, ut potè
fundata in illo primo principio, quodlibet est vel
non est, quo nihil potest esse vel concepi magis ne-
cessarium, futurum ad illam consequens, & ex illa
proveniens, non potest esse libera vel contingens,
sed naturalis tantum & necessaria. Minor verò sic
ostenditur: Allcitotes scientiae mediæ docent, pro-
positiones contradictoriae de futuris contingentibus,
non solum conditionatis, sed etiam absolutis,
habere determinatam veritatem vel falsitatem, ra-
tionem oppositionis contradictoriae, ut jam ostendimus
ex Patre Martinono, qui id aperte profitetur,
cùm catere Societatis Doctoribus: Ergo cùm ve-
ritas objectiva futurorum contingentium, supponat
illorum futuritionem, imò nihil aliud sit, quam
ipsa futurito rei contingentis, ut objecta intelle-
ctui divino, & ab ipso cognita, vel cognoscibilis,
manifestum est, juxta illorum principia, determi-
natum futuritionem rerum contingentium, ex vi &
natura oppositionis contradictoriae provenire.

38. Alterū argumentum sic breviter proponi potest: Illa scientia tollit libertatem & contingentiam
rerum, quae supponit eas esse futuras, ante
primum principium, & veluti priam radicem
contingentie & libertatis creatæ: Atqui scientia
media hoc supponit: Ergo libertatem tollit. Ma-
jor constat, minor probatur. Scientia media supponit
res esse futuras, saltem conditionate, ante divi-
num decretum: Sed illud est primum principium,
& veluti prima radix libertatis & contingentie
rerum, cùm sit exercitium primi liberi, & primum
in genere liberorum, primumque in quolibet ge-
nere, sit causa & mensura ceterorum: Ergo scien-
tia media supponit res esse futuras, saltem condi-
tionate, ante primum principium, primamque ra-
dicem libertatis & contingentie rerum. Plura alia
absurda & inconvenientia, sequuntur ex scientia
media, ut quod tollat à Deo dignitatem primæ
causæ, primique liberi & determinantis, ac super-
num dominum quod habet in voluntates nostras,
quod illi attribuat modum concurrendi cum causis
liberis, cœcum & ignarum, vagum & indetermina-
tum, quod viam sternat dupli Semipelagianorum
errori, sed de his fuse in Clypeo Theologiae
Thomistæ disp. 6. art. 6.

§. V.

Principia objectiones solvuntur.

39. Omnis pluribus Scripturæ testimoniis, quæ
solum probant dari in Deo certam & infallibilem
futurorum conditionatorum notitiam, quia illam
independen-

non negamus, sed in decretis conditionatis fun-
dari contendimus, unicum restat, quod Molina.
Lydiun lapidem appellat, & in quo præcipuum
scientia media robur consistere putat, habeturque
Matth. 1. ubi Christus objurgat & increpat incredulitatem Judeorum, comparatione Tyriorum, qui
eisdem miraculis visi, magna pœnitentia signa
dedissent: talis verò increpatio fuisse injusta, si
pœnitentia Gentilium in statu conditionato, fuisset
a Deo cognita in decreto efficaci & prædeter-
minante illos ad pœnitentiam, ex hypothesi præ-
dicationis Christi; potuissent enim Judæi justam
adhibere responsum, nimis ipsos non egisse
pœnitentiam, visis miraculis Christi, quia non ha-
buerunt tale decretum præparans illis gratiam ef-
ficacem & prædeterminantem ad pœnitentiam, sed
auxilia duntaxat sufficientia, quæ dant tantum
posse, & non applicant voluntatem ad actum, sicut
efficacia & prædeterminantia.

40. Verum quia hæc difficultas pertinet ad Tra-
ctatum de auxiliis, & de illa redit sermo tractatu-
sequenti, cùm agemus de efficacia voluntatis divi-
nae, nunc breviter respondeo, Judæos justè incre-
patos fuisse a Christo, exemplo Tyriorum & Sidon-
iorum, non solum quia ipsis erant pares in auxiliis
sufficientibus, quæ dantur ad posse, sed etiam,
quia plura gratia efficaci, quæ datur ad agere, im-
pedimenta præstabant, ratione majoris cætitatis,
indurationis, & ingratitudinis. Unde Augustinus
de bono persever. cap. 14. *Non erant sic ex-
cœcati, nec sic inducitur cor Tyriorum & Sidoniorum,
quoniam credidissent, si qualia viderunt isti
(scilicet Judæi) signa vidissent.* Soluto est D.
Thomæ 3. contra Gent. cap. 159. ubi docet, quod
quamvis homo non possit se disponere ad primam
gratiam, potest tamen impedimentum præstare
illius receptioni, & se reddere illa magis vel mi-
nus indignum, per minora vel graviora peccata.
Sicut, et si homo non possit lumen folis
ad se trahere, potest tamen ejus illuminatio-
nem impeditre claudendo januam vel fenestram.
Licet (inquit) *aliquis per motum liberi arbitrij, di-
vinam gratiam nec promereri nec advocare posset,*
potest tamen seipsum impeditre, ne eam recipiat; &
cùm hoc sit in potestate liberi arbitrij, non immixti
imputatur ei qui impedimentum præstare gratie rece-
ptioni. Sed de hoc fusiū loco citato.

41. Objiciunt secundò Adversarij aliqua SS. Patrū
testimonia, quæ videntur favere scientiam mediæ:
Augustinus enim lib. de prædest. Sanctorum cap. 10.
docet prædestinationem non posse esse sine præ-
scientia, benè tamen præscientiam sine prædesti-
natione: Ergo censet posse dari præscientiam in-
dependentem à prædestinatione seu prædefinitione
voluntatis divinae, subindeque scientiam medium.
Unde ad Simplicianum qu. 2, inquit, *Deum sic vo-
care eum cuius misericordia, quomodo sit ei congruere,
ut vocantem non respiciat.* Et D. Thomas 3. p. qu. 1.
art. 3. ad 4. ait quod *prædestinatione supponit præscientiam
futurorum:* At non futurorum in statu abso-
luto, etiæ prædestinatione haberet causam merito-
riam in nobis: Ergo in statu conditionato.

Ad Augustinum respondeo in primo testimonio
ipsum manifeste loqui de peccatis, quæ Deus præ-
stat in decreto permisivo, sed non prædestinat,
nec decernit, ait enim: *prædestinatione quippe Deus
ea præscribit que fuerat ipse facturus; præscribere autem
potest quacunque non facit, sicut quacunque peccata.*
In secundo verò, cùm ait *Deum sic vocare eum cu-
jus misericordia, quomodo sit ei congruere, &c.* Hoc
non debet intelligi de scientia merè speculativa, &
independen-

independente à decreto, sed de practica, & fundata
in decreto, quæ mediante gratia efficaci fa-
ciat talem congruitatem & coaptationem, juxta
illud Apostoli ad Hebreos 13. *Apetet vos Deus in
omni bono, faciens in vobis quod placet coram se.*
Id est, *faciet vos velle omne bonum*, ut exponit D.
Thomas leçt. 3. In eodem sensu Cardinalis Tele-
tus annot. 54. in cap. 5. Lucæ interpretatur verba
Chrysostomi homil. 31. & 65. in Matthæum, ubi
agens de vocatione Pauli & Matthei, ait *Deum
tunc eos vocasse quando noverat consensuros*, dicit
enim sensum illorum verborum esse istum, Deum
tunc eos vocasse, quando præscivit se operaturum
in illis, ut obtemperarent. *Nisi sic intelligas do-
ctrinam Chrysostomi* (inquit) *illi non consentio, sed
contraria omnino veram existimo.*

Ad locum D. Thomæ desumptum ex 3. parte
respondeo ibi sermonem esse de absoluti futuri,
ut constat ex intento argumenti, & ejus solutio-
ne, quæ intendit prædestinationem Christi fuisse
post prævisionem peccati primi hominis, illam-
que supposuisse: prævisio autem peccati, quam
supponit prædestinatione Christi, non est conditio-
nata, sed absoluta, ut clarum est in via S. Thomæ;
aliæ non esset veram, Adamo non peccante, Christum
non venturum. Nec ex hoc sequitur, dari
causam meritiorum prædestinationis in nobis, quia
ut acutè ibi Caiſtanus notavit, futura quæ ad
prædestinationem supponuntur, sunt illa quæ per
prædestinationem non constituantur, id est quæ
in sui esse à prædestinatione non eliciuntur, nec
imperantur: omne autem meritum nostrum est
effectus per prædestinationem constitutus, ideo-
que non supponit prævisus ad illam, nec datur
causa prædestinationis in nobis, etiæ aliqua futura
absoluta, ad prædestinationem supponuntur prævisa.

42. Objiciunt tertio: Futura conditionata, quo-
rum conditio nunquam ponetur, non cognoscuntur
a Deo, per scientiam simplicis intelligentiæ,
cùm illa ad sola possibilia & necessaria terminetur;
neque per scientiam visionis, quia illa circa ea tan-
tum versatur, qua sunt Deo presentia in sua æternitate;
talia verò futura, cùm nunquam habitura
sint existentiam in tempore, deficiunt conditionis
quæ nunquam purificabitur, non sunt realiter, sed
objectivæ tantum, Deo præsentia in æternitate: Ergo
illa non possunt à Deo cognosci, nisi per scien-
tiam medium.

Respondeo futura illa cognosci à Deo per scien-
tiam visionis, non quatenus est visionis formaliter,
quia sub hac ratione terminatur solum ad res futu-
ras, ut præsentes in æternitate, sed in quantum est
libera & approbationis, seu prout habet adjunctum
decreturn divinæ voluntatis, in quo fundatur, &
cui ut medio innititur; sic enim non terminatur
solum ad res futuras, ut præsentes in æternitate,
sed etiam ad omnia objecta libera & contingentia,
quæcumque illa sint, se extendit. Potest etiam
dici, futura illa cognosci per scientiam simplicis
intelligentiæ: nam sicut datur in Deo scientia vi-
sionis naturalis & necessaria, scilicet visio essen-
tia divinæ, & alia libera, scilicet intuitiva creatu-
rarum in speculo æternitatis. Ita datur scientia
simplicis intelligentiæ naturalis, quæ circa merè
possibilia versatur, & libera, quæ fertur circa con-
ditionatæ futura. Quando autem D. Thomas &
Theologi dicunt, scientiam simplicis intelligentiæ
esse merè naturalem, hoc idè assertum, quia illa
præcipue occupatur circa merè possibilia, quæ
Deus naturaliter & necessariò cognoscit.

43. Objiciunt quartò: SS. Patres docent, scientia
Dei respectu futurorum contingentium, esse valde

mitabilem, & humani ingenij captum transcendere: Ad hoc verum non esset, si illa esset fundata in
decreto prædeterminante, ut docent Thomistæ;
cum nihil in hoc mirabile sit, quod Deus videat
sua decreta, & in illis effectus futuros, cum ipsis
infallibilitate connexos: Ergo illa est independens
à tali decreto, subindeque scientia media.

44. Respondeo, concessa Majori, negando Minorem,
nihil enim mirabilis in Deo, quam quod nihil
extra seipsum, sed omnia tanquam in causa, &
veluti speculo purissimo, contemplatur in sua essentia,
vel nūdè sumpta, vel per decretem determinata.
Ex hoc enim provenit, quod ejus scientia sit
causa rerum, & eminenter speculativa & practica.
Quod non sit mensurata à rebus, sed potius illa-
rum regula & mensura. Quod sit omnino certa &
infallibilis, ut potè nixa medio certissimo & infalli-
bili. Et tandem quod sit infinita, & ad omnia se
extendens, cùm nihil possit subterfugere Dei cau-
salitatem. E contra verò, in sententia Adversario-
rum, scientia Dei respectu futurorum contingentium,
est merè speculativa & exploratrix, ac men-
surata à rebus, non verò illarum regula & mensu-
ra, cùm non faciat, sed supponat illarum futuri-
tionem; nec ideo res futuræ sint, quia scimuntur à
Deo, sed potius ideo ab illo sciantur, quia futuræ
sunt. Unde illa simili est scientia Astrologorum,
quæ non facit, sed solum speculatur & explorat
conjunctiones syderum, curvusque planetarum.

45. Objiciunt quinto: Nemo prudenter aliquid sta-
tuit de fine, nisi præcognoscet media apta & pro-
portionata ad ipsum assecundum: unde est illud
Lucæ 14. *Quis ex vobis volens turrim adiiscere, non
prius secum cogitat, an habeat sumptus ad perficiendam
sufficiens:* Ergo antequam Deus decernat
efficaciter nostram conversionem, præcognoscit
an talibus vel talibus mediis, ipsam infallibilitate
assecuratus sit: Sed hoc non potest cognoscere,
nisi per scientiam medium: Ergo illa in Deo ad-
mittenda est.

Respondeo, concessa Antecedenti, & conse-
quenti, negando Minorem subsumptam; Deus enim
media apta & proportionata ad nostram conver-
sionem, cognoscit per scientiam simplicis intelligentiæ,
qua comprehendit suam omnipotentiam,
& videt in thesauris ejus latere infinita media seu
auxilia, quibus potest efficaciter & suaviter ad se
trahere voluntates nostras, quando, & ubi voluerit.
Quis enim (inquit Augustinus in Enchirid. cap.
98.) *tam impie despiciat, ut dicat Deum malas homi-
num voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi
voluerit, in bonum non posse convertere?*

§. VI.

Solvuntur argumenta que fieri solent contra decreta
conditionata, quæ admittuntur à Thomistis.

46. Antequam arguenda illa proponamus ac di-
lutiāmus, diligenter observandum est, aliquam vo-
litionem, seu aliquod decretum, posse dici duabus
modis conditionatum. Primo ex parte subjecti,
quando scilicet subjectum non habet actu voluntati
aliquid faciendi, sed illam habet, si pone-
retur aliqua conditio, ut si quis dicat: *Ego vellem
veniri, si hoc licet Clerico.* Per hunc enim mo-
dum loquendi, non significo me habere actu vo-
litionem circa venationem, sed illam habiturum,
si ea licet Clerico. Secundo ex parte objecti,
quando scilicet habet actu volitio efficax ex par-
te volentis, suspenditum tamen effectus ejus, donec
ponatur conditio, quæ accidente redigetur ad actum,
ut si dicam, *Volo & vivo ire Romanum, si convenero*